

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

Problems of Learning and Teaching Pali and Sanskrit in Mahamakut Buddhist University Nakhon Phathom Province

สันติย์ สีนาค

Sanit Sinak

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Instructor, Thai Program, Faculty of Humanities,
Mahamakut Buddhist University
Email: sanitsinak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตของอาจารย์ผู้สอน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนภาษาบาลีและสันสกฤตของนักศึกษาผู้เรียน 3) เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการเรียนการสอนรายวิชาภาษาบาลีและสันสกฤตเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นในอนาคต

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาในปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 300 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ผลการวิจัยพบว่า

1) นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นสามเณร มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต อยู่ในระดับปานกลาง ด้านเทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต อยู่ในระดับปานกลาง

3) สภาพปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีปัญหาการสอนให้ตรงตามเวลา

ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีปัญหาความพร้อมด้านภาษาบาลีและสันสกฤตในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา

4) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต พบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพ และอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่มีปีการศึกษาและสถานที่เรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การเรียนการสอน, ปัญหาการเรียนการสอน, ภาษาบาลีและสันสกฤต

Abstract

The research entitled “Problems of Learning and Teaching Pali and Sanskrit in Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom Province” was of objectives, namely, 1) to study factors associated with the problems of learning and teaching Pali and Sanskrit including the efficiency of teaching, techniques and methods of teaching, teaching technology and achievements of teaching; 2) to study factors associated with the problems of learning and teaching Pali and Sanskrit; and 3) to suggest solutions of the problems of learning Pali and Sanskrit of students and teaching Pali and Sanskrit of lecturers.

The purposive sampling method was used. The tool of data collection was a questionnaire. The statistics used for analyzing data included an Independent Samples t-test, F-test.

Findings were as follows:

1) From the analysis of the personal factors, it was found that the majority of respondents were novices with below 20 years of age.

2) The factors associated with the problems of learning and teaching Pali and Sanskrit, on the whole, were in the moderate level. When considering for each aspect, it was found that the teaching efficiency and teaching achievements were in the moderate level and teaching techniques and methods and use of teaching technology were also in the moderate level.

3) On the whole, the Pali and Sanskrit teaching problems of the lecturers were in the average level. When considering for each aspect, it was revealed that the problem of their punctuality came first, problem of their readiness in Pali and Sanskrit came

second, and their problems of Pali and Sanskrit teaching with direct method came third.

4) From the comparative study of the problems of learning and teaching Pali and Sanskrit it was found that the respondents with different status had a significantly different opinions on the problems of learning and teaching Pali and Sanskrit at 0.05 level. The respondents with different qualifications, and campuses had no different opinions on the problems of learning-teaching Pali and Sanskrit.

Keywords: Learning and Teaching, Learning and Teaching Problems, Pali and Sanskrit

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานหมวดพระพุทธศาสนา และเป็นรายวิชาบังคับของนักศึกษาทุกชั้นปี ในชื่อรายวิชาว่า ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาหลักไวยากรณ์ การอ่าน การแปลภาษาบาลีเบื้องต้น การใช้ภาษาบาลีและการใช้คำภาษาบาลีในภาษาไทย ภาษาบาลีกับพระพุทธศาสนา คัมภีร์พระพุทธศาสนาฉบับภาษาบาลี ฝึกทดลองศึกษาค้นคว้าเนื้อหาพระพุทธศาสนาสั้นๆ หรือโดยย่อจากเอกสารภาษาบาลี ซึ่งการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีปัญหาที่หลากหลายเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ต้องมาศึกษาภาษาบาลีและสันสกฤตในรายวิชาภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาเหมือนกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตอย่างมาก ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนมีผู้รับผิดชอบรายวิชาทั้งสองนี้หลายท่าน ซึ่งทำให้เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการสอนแตกต่างกัน และยังไม่บูรณาการกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนที่ใช้เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผลที่ไม่เหมือนกันย่อมต้องก่อให้เกิดผลผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยรวมและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ดังนั้น การแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ต้องการให้ความสำคัญต่อการศึกษาภาษาบาลีและสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะมุ่งค้นหาคำตอบ 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเรียนการสอนรายวิชาภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและมีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้ใน มคอ.3 หรือไม่ เพียงใด ประการที่สอง มีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และประการสุดท้าย มหาวิทยาลัย

ควรจะออกแบบการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตของอาจารย์ผู้สอน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนภาษาบาลีและสันสกฤตของนักศึกษาผู้เรียน
3. เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการเรียนการสอนรายวิชาภาษาบาลีและสันสกฤต เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้สูงขึ้นในอนาคต

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้อาจารย์ผู้สอนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต
2. ทำให้อาจารย์ผู้สอนนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต
3. ทำให้คุณภาพบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีคุณภาพที่สูงขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา และรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาในปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 300 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาและรายวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนาในปีการศึกษา 2560 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 187 รูป/คนซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ และเพศ ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 - 6 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์การแปลผล
3. วิเคราะห์ปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์การแปลผล

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

ตัวแปรที่ศึกษา	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ	พระภิกษุ	10	5.34
	สามเณร	25	13.36
	คฤหัสถ์	152	81.28

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์ คิดเป็นร้อยละ 81.28 รองลงมา是三เณร คิดเป็นร้อยละ 13.36 และเป็นพระภิกษุ คิดเป็นร้อยละ 5.34

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ตัวแปรที่ศึกษา	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	68	36.36
	หญิง	119	63.63

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.63 รองลงมาเป็นเพศชาย

คิดเป็นร้อยละ 36.36

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

ตัวแปรที่ศึกษา	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	128	68.44
	20-25 ปี	52	27.80
	26- 30 ปี	4	2.13
	31- 35 ปี	2	1.06
	35 ปีขึ้นไป	-	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.44 รองลงมา มีอายุระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.80 มีอายุระหว่าง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.13 มีอายุระหว่าง 31- 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.06 และไม่มีนักศึกษาที่อายุสูงกว่า 35 ปี

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ประสิทธิภาพการสอนบาลีและสันสกฤต	3.29	0.16	ปานกลาง
เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	2.53	0.15	ปานกลาง
การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนบาลีและสันสกฤต	2.53	0.25	ปานกลาง
ผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	3.11	0.44	ปานกลาง
ปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	3.45	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษา มีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) มีเทคนิคและวิธีการสอนในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) และมีผลสัมฤทธิ์ทางการสอนในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) นักศึกษา มีความคิดเห็นว่า อาจารย์ มีปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

5.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	วัตถุประสงค์ของวิชาได้กำหนดไว้ล่วงหน้าชัดเจน	4.11	0.46	มาก
2	เนื้อหาและขอบเขตของวิชาได้กำหนดไว้ ล่วงหน้าชัดเจน	4.11	0.48	มาก

ข้อที่	ประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
3	ลักษณะการสอนแสดงว่ามีการเตรียมการสอน	4.12	0.44	มาก
4	วิธีการสอนช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดี	3.81	0.42	มาก
5	เนื้อหาที่สอนเรียงตามลำดับเป็นขั้นตอน ต่อเนื่องกัน	3.97	0.20	มาก
6	วิธีการสอนส่งเสริมให้คิดวิพากษ์วิจารณ์	2.90	0.36	ปานกลาง
7	การเข้า-ออกจากห้องเรียนตรงเวลา	4.25	0.62	มาก
8	เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาในห้องเรียน	2.05	0.30	น้อย
9	เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหานอกห้องเรียน	1.99	0.17	น้อย
10	สนใจและเป็นกันเองกับนักศึกษา	3.45	0.53	ปานกลาง
11	ยอมรับหรือรับฟังความเห็นและข้อวิจารณ์ของนักศึกษา	2.82	0.41	ปานกลาง
12	เนื้อหาวิชาที่สอนทันสมัย	3.35	0.48	ปานกลาง
13	การสอนมีการเล่าประสบการณ์ประกอบการสอน	3.36	0.48	ปานกลาง
14	ลักษณะการสอนแสดงว่า มีความรู้ทางวิชาการ	3.97	0.17	มาก
15	ลักษณะการวัดและประเมินผลได้กำหนดล่วงหน้า	3.95	0.23	มาก
16	วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสม	3.94	0.24	มาก
17	ลักษณะการสอนแสดงว่าตั้งใจสอน	4.40	0.51	มาก
18	ลักษณะการใช้เสียง และท่วงท่าการพูด เหมาะสม	3.39	0.50	ปานกลาง
19	ให้ความยุติธรรมแก่นักศึกษา	3.30	0.47	ปานกลาง
20	ทบทวนบทเรียนที่สอนไปแล้ว	2.97	0.18	ปานกลาง
21	เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสอน	2.00	0.19	น้อย
22	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม	2.08	0.33	น้อย
23	เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในทักษะการอ่าน/เขียน	2.12	0.36	น้อย
24	ให้ความสนใจและตอบคำถามของนักศึกษา	3.97	0.81	มาก
รวม		3.29	0.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบสอบแบบถาม มีความคิดเห็นว่ อาจารย์ มีประสิทธิภาพการสอน ในข้อว่า ลักษณะการสอนแสดงว่าตั้งใจสอน ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) ข้อว่า

การเข้า-ออกจากห้องเรียนตรงเวลา ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนข้อว่า เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหานอกห้องเรียน ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 1.99$)

5.4 ผลการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต เป็นรายชื่อ

ข้อที่	เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	ใช้การสอนแบบบรรยายเป็นภาษาไทย	4.23	1.11	มาก
2	เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางในการบรรยาย	1.58	0.52	มาก
3	อาจารย์ใช้การบรรยายเป็นหลัก	4.23	0.63	มาก
4	สอนโดยการให้นักศึกษาอ่านออกเสียงภาษาบาลี/สันสกฤต	1.58	0.52	มาก
5	สอนโดยการให้นักศึกษาแต่งประโยค	4.57	0.54	มาก
6	สอนโดยการแปลให้นักศึกษาฟังเป็นหลัก	1.58	0.51	น้อย
7	สอนให้นักศึกษาอ่านออกเสียงตาม ทีละศัพท์เพื่อให้จับตามบทเรียนที่กำหนดไว้	1.88	0.37	น้อย
8	สอนโดยการให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนสนทนากันในห้องเรียน	1.01	0.07	น้อย
9	ทบทวนบทเรียนทุกครั้งก่อนที่จะขึ้นบทเรียนใหม่	1.70	0.46	น้อย
10	ต้องสอนให้จับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของวิชา	4.55	0.58	มาก
รวม		2.53	0.15	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีเทคนิคและวิธีการสอน โดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีเทคนิคและวิธีการสอน ในข้อว่า สอนโดยการให้นักศึกษาแต่งประโยคทีละประโยค ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$) ข้อว่า ต้องสอนให้จับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของวิชา ในระดับและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.55$) ส่วนข้อว่า สอนโดยการให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนสนทนากันในห้องเรียน ในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 1.01$)

5.5 ผลการวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	ใช้เครื่องโปรเจกเตอร์แสดงเนื้อหาวิชาในแผ่นใสประกอบการสอน	2.11	0.33	น้อย

ข้อที่	เทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
2	ใช้คอมพิวเตอร์แสดงเนื้อหาวิชาในรูปแบบของ Power Point	2.19	0.40	น้อย
3	ใช้ทีวีและเครื่องฉายวีซีดีหรือดีวีดี ประกอบการสอน	2.12	0.53	น้อย
4	ใช้เอกสารที่หลากหลายประกอบการสอน	1.65	0.48	น้อย
5	ใช้ตำราที่เจ้าของภาษาเป็นผู้เขียนพร้อมวีซีดีหรือดีวีดี	1.67	0.49	น้อย
6	ใช้เอกสารที่ตนเองเขียนประกอบการสอน	4.96	0.52	ปานกลาง
7	ใช้ตำราที่ตนเองเขียนประกอบการสอน	2.75	0.50	ปานกลาง
8	ใช้สื่อประกอบการสอนที่ประดิษฐ์เองประกอบการสอน	2.74	0.51	ปานกลาง
9	ใช้รูปภาพอธิบายแทนการแปลเป็นภาษาไทย	2.95	0.27	ปานกลาง
10	ใช้อุปกรณ์รอบข้างเป็นสื่อประกอบการสอน	3.18	0.46	ปานกลาง
รวม		2.53	0.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนในข้อว่า ใช้เอกสารที่ตนเองเขียนประกอบการสอนในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.96$) ข้อว่า ใช้อุปกรณ์รอบข้างเป็นสื่อประกอบการสอน ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.18$) ส่วนข้อว่า ใช้เอกสารที่หลากหลายประกอบการสอน ในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 1.65$)

5.6 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาบาลีและสันสกฤต เป็นรายข้อ

ข้อที่	ผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	นักศึกษาสามารถออกเสียงคำศัพท์ภาษาบาลีและสันสกฤตได้ถูกต้อง	2.90	0.37	ปานกลาง
2	นักศึกษาสามารถเขียนแต่งประโยคง่ายๆ ภาษาบาลีและสันสกฤตได้	3.46	0.66	ปานกลาง
3	นักศึกษาสามารถแปลภาษาบาลีและสันสกฤตง่ายๆ เป็นภาษาไทยได้	3.51	0.55	ปานกลาง
4	นักศึกษาสามารถแปลภาษาไทยเป็นภาษาบาลีและสันสกฤตง่ายๆ ได้	3.20	0.44	ปานกลาง

ข้อที่	ผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
5	นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำแบบฝึกหัดภาษาบาลีและสันสกฤต	3.09	0.72	ปานกลาง
6	นักศึกษาสามารถใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง	3.12	0.64	ปานกลาง
7	นักศึกษาสามารถจำคำศัพท์ภาษาบาลีและสันสกฤตเพิ่มขึ้น	3.21	0.62	ปานกลาง
8	นักศึกษาสามารถเขียนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยใช้อักษรไทยและเทวนาครีได้	2.57	0.88	ปานกลาง
9	นักศึกษาสามารถอ่านภาษาบาลีและสันสกฤตโดยใช้อักษรไทยและเทวนาครีได้	3.21	0.63	ปานกลาง
10	นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตโดยใช้อักษรไทยและเทวนาครีเพิ่มขึ้น	2.36	0.71	ปานกลาง
11	นักศึกษามีความรู้และเข้าใจการใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยมากขึ้น	3.86	0.35	ปานกลาง
รวม		3.11	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีผลสัมฤทธิ์การสอนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีผลสัมฤทธิ์การสอนในข้อว่า นักศึกษามีความรู้และเข้าใจการใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยมากขึ้น ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.86$) ข้อว่า นักศึกษาสามารถเขียนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยใช้อักษรไทยและเทวนาครีได้ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนข้อว่า นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตโดยใช้อักษรไทยและเทวนาครีเพิ่มขึ้น ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.36$)

5.7 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต เป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	ปัญหาการปรับเปลี่ยนการสอนตามผลการประเมินของปัญหา	4.07	0.74	มาก
2	ปัญหาการปรับพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน	4.08	0.73	มาก
3	ปัญหาการสร้างแรงจูงใจด้านการเรียนภาษาบาลีและสันสกฤตแก่ผู้เรียน	3.85	0.81	มาก
4	ปัญหาการเตรียมตัวก่อนการเข้าสอนของอาจารย์	4.39	0.51	มาก

ข้อที่	ปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
5	ปัญหาการเข้าสอนตรงตามเวลา	4.69	0.49	มาก
6	ปัญหาการพยายามให้นักศึกษาออกเสียงภาษาบาลีและสันสกฤตให้ถูกต้องที่สุด	3.42	0.57	ปานกลาง
7	ปัญหาการสอนตรงตามหลักสูตร	4.62	0.51	มาก
8	ปัญหาความพร้อมด้านภาษาบาลีและสันสกฤต	2.44	0.83	ปานกลาง
9	ปัญหาการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษา	2.99	0.48	ปานกลาง
10	ปัญหาการพยายามหาเทคนิคและวิธีการสอนที่สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษา	3.41	0.57	มาก
11	ปัญหาการสอนให้นักศึกษาอ่านและแปลได้จริงมากกว่าที่จะเร่งสอนให้จบตามบทเรียน	3.10	1.22	มาก
รวม		3.45	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ มีปัญหาการเข้าสอนให้ตรงตามเวลา ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) มีปัญหาการสอนตรงตามหลักสูตร ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.62$) และมีปัญหาความพร้อมด้านภาษาบาลีและสันสกฤต ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.44$)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม อายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปี ที่ 1

6.2 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

1) นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยรวมในระดับปานกลาง (3.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ในข้อว่า ลักษณะการสอนแสดงว่าตั้งใจสอน ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.40) ข้อว่า การเข้า-ออกจากห้องเรียนตรงเวลา ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (4.25) ส่วนข้อว่า เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหา นอกห้องเรียน ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (1.99)

2) นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า อาจารย์มีเทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและ

สันสกฤตโดยรวมในระดับปานกลาง (2.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อาจารย์มีเทคนิคและวิธีการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ในข้อว่า สอนโดยการให้นักศึกษาแต่งประโยคทีละประโยคในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.57) ข้อว่า ต้องสอนให้จับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของวิชาในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (4.55) ส่วนข้อว่า สอนโดยการให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนสนทนากันในห้องเรียนในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (1.01)

3) นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า อาจารย์มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน โดยรวมในระดับปานกลาง (2.53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อาจารย์มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน ในข้อว่า ใช้เทปคาสเซ็ทประกอบการสอน ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.96) ข้อว่า ใช้อุปกรณ์รอบข้าง สื่อประกอบการสอน ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (3.18) ส่วนข้อว่า ใช้เอกสารที่ตนเองเขียนประกอบการสอนในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (1.28)

4) นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า อาจารย์มีผลสัมฤทธิ์ทางการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตโดยรวมในระดับปานกลาง (3.11) เมื่อรายข้อ พบว่า นักศึกษาสามารถอ่านภาษาบาลีและสันสกฤตได้ ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (3.86) ข้อว่า นักศึกษาสามารถแปลภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาไทยได้ ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (3.51) ส่วนข้อว่า นักศึกษาสามารถฟังภาษาบาลีและสันสกฤตรู้เรื่องทั้งหมด ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (2.36)

6.3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่าอาจารย์มี ปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ในระดับปานกลาง (3.45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อาจารย์มีปัญหาการเข้าสอนให้ตรงตามเวลาในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.69) มีปัญหาความพร้อมด้านภาษาบาลีและสันสกฤตในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา (4.62) และมีปัญหาการสอนตามวิธีธรรมชาติ คือการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต (Direct Method) ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (2.39)

6.4 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต

1) นักศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพระภิกษุ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอน แตกต่างกับสามเณร และสามเณรมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกับคฤหัสถ์

2) นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอน แตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 20-25 ปี และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอน แตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 31- 35 ปี

3) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปี ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษา

บาลีและสันสกฤต ไม่แตกต่างกัน

4) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ไม่แตกต่างกัน

5) นักศึกษาที่มีสถานที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า อาจารย์มีปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤต ในระดับปานกลาง (3.45) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อาจารย์มีปัญหาการเรียนการสอนให้ตรงตามเวลาในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.69) มีปัญหาความพร้อมด้านภาษาบาลีและสันสกฤตในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยรองลงมา(4.62) และมีปัญหาการเรียนตามวิธีธรรมชาติ คือการเรียนภาษาบาลีและสันสกฤตในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (2.39) นั้น แสดงให้เห็นว่า

ปัญหาที่ต้องการการแก้ไขมากที่สุดอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาอาจารย์เข้าสอนไม่ตรงเวลาที่กำหนด ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนต้องให้ความสำคัญ เพราะถ้าผู้สอนมีปัญหาเรื่องเวลาแล้วจะทำให้ผู้เรียนและเสียบรรยากาศในชั้นเรียน

8. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการให้อาจารย์เข้าสอนตรงเวลาที่กำหนด เพื่อลดปัญหาการเรียน และอาจารย์ผู้สอนควรพัฒนาตนเองให้ตรงเวลา

2) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสอนแก่อาจารย์ผู้สอนภาษาบาลีและสันสกฤตและฝึกอบรมให้อาจารย์เลือกและใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1) ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหรือส่งผลต่อการเข้าสอนตรงเวลาของอาจารย์

2) ควรศึกษาปัญหาการเรียนการสอนสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3) ควรวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาจารย์ให้เข้าสอนตรงเวลา

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ศุภสภา.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2542) *แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2548) การใช้ SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล. ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2541). *พุทธวิธีในการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก, ราชบัณฑิต. (2540). *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: บริษัทเพชรรุ่งเรืองการพิมพ์ จำกัด.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องเพราะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ให้สนับสนุนทุนวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ใหม่ๆ และนำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยต่อไป ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ อาจารย์ และผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ